

és munkarendjéről szóló tervezet, amelyet most a könyvtáros közvélemény elé vitára bocsátunk.

Az alábbi szervezeti és munkarendi szabályzat-tervezet alapján kezdte meg a működést egy kísérleti körzeti könyvtár a Veszprém megyei Ugodon. Reméljük, ennek a tapasztalatairól hamarosan olvashatunk a Könyvtárosban is. Az idei évben a körzeti könyvtárak rendszerének kiépítését már szélesebb alapon folytatjuk. A jellegzetesen kisközséges megyékben összesen mintegy 20 olyan körzeti könyvtár létesül, melyben főhivatású könyvtáros dolgozik, vagyis kb. 100 községben teremődnek meg a könyvtári ellátás magasabb színvonalához a személyi feltételek. Ebből a kísérletből már bőségesen gyűjthetünk gyakorlati tapasztalatokat arra, hogy a kis falvakban a körzeti könyvtáraké lesz-e a jövő, vagy csak mint egyik lehetséges megoldás vehető számításba.

Szente Ferenc

A körzeti könyvtárak szervezete és munkarendje

A) Szervezeti kérdések

1. §.

(1) A körzeti közművelődési könyvtár olyan kiemelt községi könyvtár, amely a székhelyen élő lakosság könyvtári ellátásán kívül a körzetéhez tartozó más községek könyvtári ellátását is biztosítja.

(2) A körzeti könyvtárat a megyei tanács művelődésügyi osztálya és a megyei könyvtár együttes javaslatára a járási tanács művelődésügyi osztálya hozza létre, a körzet területén illetékes községi tanácsokkal kötött megállapodás alapján.

(3) A könyvtári körzet kialakításánál figyelembe kell venni a már meglévő vagy kifejlődőben levő gazdasági, közigazgatási és iskolai körzeteket.

2. §.

(1) A körzeti könyvtár felett az igazgatási felügyeletet a körzethez tartozó tanácsokkal egyetértésben a székhelyi községi tanács gyakorolja.

(2) A körzeti könyvtár szakmai irányítását a járási könyvtár végzi.

3. §.

(1) A székhelyi községi tanács, mint fenntartó, köteles gondoskodni a körzeti könyvtár korszerű elhelyezéséről, berendezéséről, felszereléséről, az üzemeltetéssel összefüggő egyéb feltételekről, a könyvvállományának a szükségletnek, ill. a kiadott irányelveknek megfelelő gyarapításáról és a könyvek köttetéséről.

(2) A körzeti könyvtár könyvbeszerzési hiteleit a székhely községi tanácsának költségvetésében kell előirányozni.

4. §.

(1) A körzeti könyvtár a települési viszonyoknak megfelelően fiókkönyvtárakat (könyv-cölcsonzókat) szervez.

(2) Az egy körzethez tartozó fiókkönyvtárak száma legalább 4, de legfeljebb 8 legyen.

(3) A közigazgatásilag nem a székhelyhez tartozó településen levő fiókkönyvtár személyi és dologi szükségleteiről (elhelyezés, berendezés, fűtés stb.) az illető község tanácsának költségvetésében kell gondoskodni.

(4) A fiókkönyvtár a körzeti könyvtártól letétként kapja állományát. A fiókkönyvtárak saját állományát a tulajdonjog fenntartásával át kell adni a körzeti könyvtárnak.

(5) A fiókkönyvtár állománya nem lehet kevesebb, mint amennyi a körzetesítés időpontjában volt.

(6) Ha KÖFA vagy egyéb forrásból könyvbeszerzés céljára támogatást ad a könyvtárnak a helyi tanács vagy tsz, a fiókkönyvtár letéti állományát soron kívül növelni kell a támogatás összegének arányában.

5. §.

(1) A körzeti könyvtár a székhelyi tanács, ill. a járási könyvtár költségvetésében erre a célra előirányzott hiteleből és a helyi erőforrásokból tervszerűen gyarapítja állományát.

(2) A körzeti könyvtár állományának gyarapítása a könyvtár vezetőjének feladata. Munkájához ki kell kérnie a fiókkönyvtárak vezetőinek tanácsát. Az állománygyarapítást az országos irányelveknek megfelelően a járási könyvtár ellenőrzi.

(3) A körzeti könyvtár a szükséges műveket a Könyvtárellátó útján szerzi be. Ennek érdekében a Könyvtárellátóval szerződést köt.

6. §.

(1) A könyvtár teljes állományáról címleltárt és csoportos leltárt kell vezetni.

(2) Az állományról raktári katalógust kell készíteni és abban az állomány mozgását folyamatosan regisztrálni.

(3) A körzet valamennyi könyvtárában a teljes állományról füzetkatalógust kell az olvasók rendelkezésére bocsátani.

B) Munkarendi kérdések

7. §.

(1) A körzeti könyvtár vezetőjét a járási tanács művelődésügyi osztálya nevezi ki, a községi tanács és a járási könyvtár véleményének figyelembevételével. Ugyancsak a járási tanács művelődésügyi osztálya gyakorolja a fegyelmi jogkört is.

(2) A könyvtáros alkalmazásánál a képzésre vonatkozó 146/1963. M. M. sz. utasításban foglaltak irányadóak.

8. §.

(1) A körzeti könyvtáros a székhely lakosságának könyvtári ellátása szempontjából a kiemelt községi könyvtárosokkal azonos elbírálás alá esik.

(2) A könyvtáros a körzet települési adottságainak figyelembevételével, a járási könyvtár útmutatásai alapján fiókkönyvtárakat szervez, és azok létesítésére, valamint a tiszteletdíjas könyvtárosok alkalmazására vonatkozóan a helyileg illetékes községi tanácsnak előterjesztést tesz.

(3) A fiókkönyvtárak megfelelő működése érdekében a könyvtáros előterjesztést tesz a dologi feltételek (helyiség, fűtés, világítás stb.) biztosítására az illetékes községi tanácsnak, gondoskodik a fiókkönyvtárak állományáról, az állomány felfrissítéséről, cseréjéről, a fiókkönyvtárak működését legalább kéthetenként egyszer ellenőrzi s a megfelelő szakmai segítséget megadja.

9. §.

(1) A körzeti könyvtár és a fiókkönyvtárak nyitvatartási idejét a járási könyvtár javaslata alapján, a helyi körülmények figyelembevételével az illetékes községi tanács határozza meg. A körzeti könyvtár heti nyitvatartási ideje 16 óránál kevesebb nem lehet.

(2) A könyvtáros ellátja a könyvtári belső munkákat, a fiókkönyvtárak szakmai segítségét, egy-két fiókkönyvtárban a kölcsönzést, a könyvtári rendezvények szervezését és a propagandamunkát.

(3) A könyvtáros a körzeti könyvtáron kívül végzett tevékenységéről feljegyzést vezet.

(4) A könyvtáros rendes évi szabadságát csak a könyvtár meghatározott zárva tartása idején veheti ki.

C) Záró rendelkezések

10. §.

A jelen szervezeti és működési szabályzat a járási tanács és az érdekelt községi tanácsok jóváhagyása után lép hatályba.

A Szabó Ervin Kör közgyűlése

A Magyar Könyvtárosok Szabó Ervin Köre január 30-án tartotta I. küldöttközgyűlését. A közgyűlésen mintegy száz tag jelent meg. *Mátrai László* elnök megnyitó szavai után *Kondor Istvánné* vállalta a kör feladatait, célkitűzéseit és helyét a magyar könyvtárügy egyetemében. Hangsúlyozta: az eddigi tevékenység biztató kezdetnek tekinthető, a körnek fontos tényezővé kell fejlődnie, amely a társadalmi tevékenység útján sokoldalú segítséget nyújthat a könyvtárügy állami vezetésének. Ezután került sor a titkári beszámolóra.

Székely Sándor beszámolójában visszatekintett a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének tevékenységére is (1935—1950), amely tevékenységnek szerves folytatását képezi az 1956-ban megalakult Szabó Ervin Kör munkája. A kör életében értékes és fellendülő időszakot jelentettek az 1957—1960-as évek, amikor *Kéki Béla* látta el a titkári teendőket. Ezután néhány olyan esztendő következett, amikor a tevékenység eléggé rendszertelenné vált. A kör vezetősége 1963 áprilisától ismét rendszeres munkát végez, hogy az alapszabályban rögzített célkitűzéseknek megfelelően kialakítsa az egyesület tevékenységét. Az 1963-ban elért eredményeket (amelyekről olvasóinkat folyamatosan tájékoztattuk) mégsem tartjuk kielégítőnek. Az alapok azonban jók, a célkitűzések helyesek, és így minden remény megvan arra, hogy további fejlődést érjünk el.

A beszámolót élénk vita követte, a megjelentek közül sokan hozzászóltak az elhangzottakhoz. A felszólalók egy része

bizonyos szervezési hiányosságokra mutatott rá: az egyesület tevékeny tagjainak a köre, a segítő-hálózat még elég szűk, fontos volna például az, hogy a megválasztandó választmány tagjai részfeladatokat vállaljanak a gyakorlati munkából. Más felszólalók javaslatokkal járultak a kör tevékenységének változatosabbá és szakmai szempontból hatásosabbá tételéhez. Javasolták például, hogy hirdessenek pályázatot bizonyos könyvtárügyi témák kidolgozására; szervezzék meg az értékes közlemények megjelentetését az IFLA sajtójában; külföldi és magyar könyvtárosok cseréjével szervezzék meg szélesebb körben a könyvtárosok tapasztalatszerését; terjesszék ki a kör tevékenységét az egész országra; szervezzen a kör évente egy-egy vándorgyűlést tudományos és szakmai programmal; tegyenek nagyobb erőfeszítéseket a könyvtárosok klubéletének, társadalmi összejöveteleinek a megszervezésére, készítsék elő a kör önálló könyvtáros egyesületté alakulását stb.

A hozzászólásokra *Mátrai László* elnök és *Székely Sándor* titkár válaszolt. Hangsúlyozták, hogy a tagság tevékenységének fokozódása valóban biztosíthatja a Kör sokrétű, változatos programjának a végrehajtását.

A vita után került sor a választmány megválasztására. A jelölő bizottság által előterjesztett jelölt-listát a közgyűlés még néhány jelölttel egészítette ki, majd a szavazólapok elkészítése után történt meg a titkos szavazás. A szavazás eredményeképpen a kör választmányának rendes tagjává választották: Balázs Sándort,